

Sygn. akt I ACa 721/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Małgorzata Wołczańska
Sędziowie :	SA Ewa Jastrzębska SA Joanna Naczyńska (spr.)
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 3 lutego 2016 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa H. H.

przeciwko E. M.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda

od wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 2 października 2014 r., sygn. akt I C 203/13

oddala apelację.

SSA Joanna Naczyńska	SSA Małgorzata Wołczańska	SSA Ewa Jastrzębska
----------------------	---------------------------	---------------------

Sygn. akt I ACa 721/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z 2 października 2014r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo H. H. wniesione przeciwko E. M. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, stanowiącego wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z 31 marca 2009r. sygn. akt I C 474/08, utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 11 grudnia 2009r. sygn. akt I ACa 580/09.

Rozstrzygnięcie to Sąd Okręgowy podjął po ustaleniu, iż wyrokiem z 31 marca 2009r. sygn. akt I C 474/08 zasądzono od H. H. na rzecz E. M.: 347.800,79zł z ustawowymi odsetkami od 10 czerwca 2008r.; a także 32.137,81zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 27.287,99zł - od 30 marca 2008r.; od kwoty 2.783,51zł - od 5 kwietnia 2008r.; od kwoty 546,38zł - od 14 sierpnia 2008r., a od kwoty 1.087,77zł - od 30 sierpnia 2008r., a nadto 29.640,68zł z tytułu zwrotu kosztów procesu. Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 11 grudnia 2009r. sygn. akt I ACa 580/09 oddalił apelację H. H. od powyższego wyroku i zasądził od niego na rzecz E. M. 5.400zł z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego. W międzyczasie, 15 czerwca 2009r. H. H. wpłacił na rachunek sum depozytowych Sądu Rejonowego w T. 412.076,42zł, przy czym wniosek powoda o zezwolenie na złożenie tej kwoty do depozytu sądowego został oddalony postanowieniem Sądu Rejonowego w T. z 14 stycznia 2010r. (sygn. akt I Ns 2/10), a jego apelacja od tego orzeczenia została oddalona postanowieniem Sądu Okręgowego w Katowicach z 14 września 2010r. (sygn. akt III Ca 373/10). 23 maja 2013r. powód złożył ponowny wniosek o zezwolenie na złożenie tej kwoty do depozytu sądowego. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w T. T. Z. na wniosek pozwanej, w styczniu 2010r. wszczął przeciwko powodowi, pod sygn. akt Km 70/10, egzekucję świadczeń pieniężnych objętych tytułem, którego pozbawienia wykonalności powód dochodzi, a to 495.182,24zł, bez kosztów postępowania egzekucyjnego. Na dzień 19 października 2010r. do wyegzekwowania pozostawała wraz z tymi kosztami kwota 593.613,26zł. Komornik zajął wierzytelność powoda o zwrot sumy wpłaconej do depozytu sądowego, a Sąd Rejonowy w T. zrealizował to zajęcie i 21 października 2010r. przelał na konto Kancelarii (...) 412.076,42zł. Z kwoty tej, po potrąceniu kosztów egzekucyjnych (53.712,95zł + 0,25zł + 5,68zł), 23 października 2010r. wypłacono pełnomocnikowi pozwanej 358.086,32zł i zwrócono zaliczkę w kwocie 271,25zł. W dniu 25 października 2010r. pozwana otrzymała od swojego pełnomocnika przelewem 342.985,57zł, co potwierdziła, składając zeznania w dniu 8 lipca 2011r. w sprawie prowadzonej przez Prokuraturę Rejonową w C. (w sprawie o sygn. akt 3 Ds. 1349/11). 17 grudnia 2010r. H. H. złożył do Sądu Rejonowego w T. wniosek o zezwolenie na złożenie do depozytu sądowego 200.000 zł i kwotę tę, w tymże dniu przelał na rachunek sum depozytowych Sądu. Wniosek ten został oddalony postanowieniem Sądu Rejonowego w T. sygn. akt I Ns 1434/10, a apelacja powoda od tego orzeczenia została oddalona postanowieniem Sądu Okręgowego w Katowicach o sygn. akt III Ca 688/12. Ponowny wniosek powoda z 30 kwietnia 2013r. o wyrażenie zgody na złożenie do depozytu sądowego kwoty 200.000zł został zadekretowany pod sygn. akt I Ns 323/13. Składane przez powoda skargi na czynności Komornika podejmowane w sprawie o sygn. akt Km 70/10 nie zostały uwzględnione. 4 lipca 2013r. Sąd Rejonowy w T. zrealizował zajęcie wierzytelności powoda o zwrot kwoty 200.000zł i kwotę tę przelał na konto Kancelarii (...). Z powyższej kwoty, po potrąceniu kosztów egzekucyjnych (18.669,16zł), 5. lipca 2013r. pełnomocnikowi pozwanej wypłacono 181.330,84zł. W wyniku egzekucji ze świadczenia emerytalno – rentowego powoda, dokonanych przez powoda wpłat na konto kancelarii komornika w dniu 10 lutego 2010r. kwot 3.731,64 Euro (14.735,87zł) i 118,33 USD (339,41zł) oraz realizacji zajęcia wierzytelności w kwotach 412.076,42zł i 200.000zł, na dzień 20 stycznia 2014r. do wyegzekwowania od powoda w sprawie sygn. akt Km 70/10 pozostała kwota 384,15zł.

Oceniając twierdzenie powoda, że po powstaniu tytułu egzekucyjnego, ale jeszcze przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego częściowo spełnił świadczenie, aby uniknąć płacenia odsetek oraz egzekucji i związanych z nią kosztów, gdyż 15 czerwca 2009r. wpłacił do depozytu sądowego 412.076,42zł; a w toku postępowania egzekucyjnego wpłacił do depozytu dalsze 200.000zł, a nadto przekazał pozwanej 342.985,57zł, Sąd Okręgowy podkreślił, iż złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego powoduje skutek definitywny w postaci uznania, iż świadczenie zostało spełnione (art. 470 k.c.) dopiero z chwilą, gdy w odrębnym procesie (w razie jego wytoczenia) sąd uzna, iż było ono ważne i skuteczne. Do tej chwili (lub do chwili żądania wydania przez wierzyciela przedmiotu z depozytu zgodnie z art. 469 § 1 k.c.) złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu powoduje tylko skutki tymczasowe. Podkreślił, iż skoro tylko "ważne" w rozumieniu art. 470 k.c. złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego wywołuje takie same skutki jak spełnienie świadczenia, zatem, nawet jeżeli wniosek o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego byłby tylko formalnie uzasadniony, a brak byłoby podstaw prawnomaterialnych do takiego złożenia, to nawet uwzględnienie wniosku o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego nie rodzi dla wnioskodawcy skutków prawnomaterialnych przewidzianych w art. 470 k.c. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 26 maja 2006 r., I ACa 594/06, LEX nr 217209 i postanowienie Sądu Najwyższego z 17 marca 1970 r., II CR 159/70, OSNC 1970/11/209). Przenosząc te rozważania na grunt rozpatrywanej sprawy, Sąd Okręgowy stwierdził, iż

powód po powstaniu tytułu wykonawczego nie miał żadnych podstaw, o których mowa w art. 467 k.c. do zgłoszenia w sądzie żądania złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego. Dlatego też jego wnioski o zezwolenie na złożenie kwot 412.076,42zł i 200.000zł do depozytu sądowego zostały oddalone. W tym stanie rzeczy, twierdzenie powoda, iż dokonane przez niego wpłaty do depozytu wywołały skutki z art.470 k.c., Sąd Okręgowy uznał za bezzasadne. Podkreślił, iż w okolicznościach sprawy, nawet złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego za zezwoleniem sądu lub przed uzyskaniem takiego zezwolenia (art.693²§2 k.p.c.) byłoby nieważne i bezskuteczne. Ponadto, Sąd Okręgowy stwierdził, iż w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie sposób - wbrew twierdzeniom powoda – przyjąć, że przekazał on pozwanej 342.985,57zł. Kwotę tę pozwana otrzymała w dniu 25 października 2010r., w wyniku zajęcia egzekucyjnego wierzytelności powoda o zwrot depozytu w kwocie 412.076,42zł. Na dzień 20 stycznia 2014r. do wyegzekwowania od powoda w sprawie o sygn. akt Km 70/10 pozostała jeszcze kwota 384,15zł. Konkluzje te legły u podstaw oddalenia powództwa opozycyjnego, opartego o regulację art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

Apelację od wyroku wniósł powód, domagając się jego zmiany przez uwzględnienie powództwa w całości, a alternatywnie wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Domagał się także zasądzenia kosztów postępowania za obie instancje. Zarzucił, iż Sąd Okręgowy naruszył przepisy prawa procesowego, a to: art. 217, 227 i 232 i 328 §2 k.p.c. przez ustalenie stanu faktycznego sprawy niezgodnie ze stanem rzeczywistym i bez rozważenia w sposób bezstronny i wszechstronny zebranego w sprawie materiału dowodowego. Zarzucił, iż w uzasadnieniu wyroku, Sąd Okręgowy nie wskazał zasadniczych elementów, jakie powinno ono zawierać. Nadto, przywołując art. 379 pkt. 5 k.p.c. podniósł, iż wyrok został wydany w warunkach nieważności postępowania, ponieważ powód został pozbawiony możliwości obrony swych praw w procesie, jako że Sąd nie uwzględnił jego wniosku o odroczenie rozprawy, mimo iż nie mógł on wziąć w niej udziału ze względu na stan zdrowia. Podniósł też, iż Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, a nadto nie zastosował art. 770 k.p.c. w zw. z art. 49 ust. 4 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz art. 816 k.p.c., w oparciu o które winien był obciążyć pozwaną kosztami egzekucji. Wywodził, iż zaspokoił roszczenia pozwanej, składając do depozytu sądowego łącznie 612.076,42zł, podczas gdy tytuł egzekucyjny opiewał na kwotę o wiele niższą - 409.579,28zł, więc nawet po doliczeniu odsetek, sumy złożone do depozytu zaspokajały roszczenia pozwanej. Podniósł, iż złożenie 412.076,42zł i 200.000zł do depozytu było skuteczne, a w szczególności wywołało skutek w postaci spełnienia świadczenia i wygaśnięcia zobowiązań powoda wobec pozwanej. Zarzucił, iż zrealizowanie zajęć egzekucyjnych obejmujących te kwoty przez Sąd Rejonowy w T. odbyło się poza unormowaniem kodeksowym. Podniósł też, iż pozwana bez potrzeby wszczęła przeciwko niemu egzekucję, w związku z czym to ona powinna ponieść koszty postępowania egzekucyjnego. Uzasadniając brak podstaw obciążenie go kosztami egzekucji zarzucił również, iż Komornik nie wydał postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, w którym powinien też rozstrzygnąć o kosztach egzekucji. Podkreślił, iż pozwana w swych zeznaniach potwierdziła, iż otrzymała od powoda 342.985,57zł, której to okoliczności Sąd Okręgowy nie ocenił właściwie, jako pokwitowania spłaty długu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Bezpodstawny był podniesiony przez powoda zarzut nieważności postępowania, wywodzony z regulacji art. 379 pkt. 5 k.p.c. Termin pierwszego posiedzenia wyznaczonego na rozprawę w dniu 15 lipca 2014r., na wniosek powoda został zniesiony. Wniosek o zniesienie tego terminu powód uzasadniał opieką rodzinną, której nie był w stanie przesunąć. Termin kolejnego posiedzenia został wyznaczony na 2 października 2014r. Powód wniósł o zniesienie także tego terminu, a to powołując się na swój wiek (74 lata) i stan swego zdrowia (przejsie 3 zawałów, zapalania płuc, wycięcia woreczka żółciowego). Wniosku tego, Sąd Okręgowy nie uwzględnił, a decyzja ta była trafna w świetle dwukrotnego pouczenia powoda (każdorazowo przy wezwaniu), że usprawiedliwienie niestawiennictwa z powodu choroby wymaga przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie sądu, wystawionego przez lekarza sądowego. Skoro takiego zaświadczenia powód nie przedłożył, Sąd nie miał podstaw, by usprawiedliwić jego nieobecność i rozprawę odroczyć. Powód nie może zatem zasadnie twierdzić, iż został pozbawiony możliwości dochodzenia swych praw.

Wbrew też wywodom apelacji uzasadnienie Sądu Okręgowego spełnia wszystkie wymogi określone w art. 328 § 2 k.p.c. Zarzut taki byłby bowiem zasadny tylko wówczas, gdyby uzasadnienie Sądu pierwszej instancji uniemożliwiła Sądowi odwoławczemu dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia. Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie miała miejsca. Przeciwnie uzasadnienie pozwalało na pełną kontrolę instancyjną zaskarżonego wyroku. Nie był również zasadny zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., ponieważ ustalenia faktyczne przyjęte przez Sąd Okręgowy za podstawę faktyczną rozstrzygnięcia znajdowały odzwierciedlenie w wynikach postępowania dowodowego. Ustalenia te Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne, podkreślając iż poczynione one zostały w oparciu o dokumenty urzędowe i prywatne, których treści powód nie kwestionował i de facto nadal nie kwestionuje. Powód kwestionuje bowiem ocenę prawną, w tym skutki prawne czynności, jakie w ocenie Sądu pierwszej instancji te dokumenty odzwierciedlają, w szczególności skutki wpłaty kwot 412.076,42zł i 200.000zł do depozytu sądowego i skutki zajęcia egzekucyjnego tychże kwot. W tej materii Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości podziela stanowisko Sądu Okręgowego, iż wpłata tychże kwot na rachunek depozytowy sądu nie wywołała skutku w postaci wygaśnięcia w jakiegokolwiek części długu powoda względem pozwanej. Wpłata na rachunek depozytowy sądu mogłaby bowiem wywołać skutek wygaśnięcia długu z mocą od daty wpłaty, stosownie do regulacji art. 470 k.c. tylko w przypadku ustalenia, iż złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu było ważne, to zaś wymaga, by wniosek o zezwolenie na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego był nie tylko formalnie, ale i materialnoprawnie uzasadniony. Treść prawomocnych i poddanych kontroli instancyjnej postanowień wydanych w sprawach I Ns 2/10 i I Ns 1434/10 wykazywała, iż wnioski powoda o zezwolenie na wpłatę do depozytu sądowego kwot 412.076,42zł i 200.000zł nawet formalnie nie były uzasadnione, a to z racji braku przesłanek złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego określonych w art. 467 k.c. Oznacza to, że dokonane przez powoda wpłaty do depozytu 412.076,42zł i 200.000zł nie wywarły skutków, jak spełnianie świadczenia. W tej sytuacji powodowi przysługiwało żądanie zwrotu sum wpłaconych na rachunek depozytowy sądu, które stanowiąc wierzytelność mogło podlegać zajęciu egzekucyjnemu. Zajęcie takie zostało przez Komornika dokonane i prawidłowo zrealizowane przez Sąd Rejonowy w T..

Zasadnie też Sąd Okręgowy nie wyprowadził z zeznania pozwanej, złożonego w innej sprawie, faktu zapłaty przez powoda kwoty 342.985,57zł, poza zajęciem egzekucyjnym. Oczywistym jest, iż oświadczenie pozwanej, iż otrzymała w dniu 25 października 2010r. za pośrednictwem osoby zajmującej się inkasem należności i jej prawnika 342.985,57zł dotyczyło kwoty wyegzekwowanej przez Komornika T. Z. i przekazanej jej za pośrednictwem pełnomocnika procesowego. Powód nie wykazał żadnym dokumentem (przelew, pokwitowanie zapłaty gotówką), by poza egzekucją świadczył dobrowolnie na rzecz pozwanej 342.985,57zł za cokolwiek pośrednictwem. Okoliczność ta była całkowicie niewiarygodna, skoro powód w tym czasie kwestionował swój dług względem pozwanej i nadal go kwestionuje, a nadto twierdzi, iż kwoty złożone do depozytu sądowego w całości zaspakajają roszczenia pozwanej.

Odnosząc się do kwestii kosztów egzekucji i braku umorzenia postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika T. Z. pod sygn.. akt Km 70/10, to przede wszystkim należy podkreślić, iż kwestie te pozostają poza kognicją sądu rozpoznającego powództwo przeciwegzekucyjne. W sprawie o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności Sąd nie jest władny ustalać wysokości kosztów postępowania egzekucyjnego i o kosztach tych orzekać. Służą temu inne środki prawne. Zatem jedynie na marginesie zauważyć można, iż postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 70/10 zostało zawieszona na wniosek powoda – w ramach zabezpieczenia powództwa, a skoro z zestawienia dotąd wyegzekwowanych kwot wynika, iż nie zaspakajają one w pełni roszczeń pozwanej objętych tytułem wykonawczym, brak było podstaw do umorzenia postępowania egzekucyjnego. Nadto, zgodnie z przywołanym przez powoda art. 770 k.p.c. koszty egzekucji ustala postanowieniem komornik i choć postanowienie to podlega kontroli sądowej, niemniej kontrola ta nie odbywa się w trybie powództwa przeciwegzekucyjnego.

Z tych to też przyczyn, Sąd Apelacyjny uznał, iż zarzuty apelacji nie są w stanie wzruszyć trafności zaskarżonego wyroku i w oparciu o art. 385 k.p.c. oddalił apelację powoda, jako oczywiście bezzasadną.

SSA Joanna Naczyńska SSA Małgorzata Wołczańska SSA Ewa Jastrzębska